

NORGES HØYESTERETT

Den 3. mai 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-00799-A, (sak nr. 2007/229), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet

(førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

mot

A

(advokat Erling O. Lyngtveit)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder spørsmålet om tingrettens domsgrunner hindrer prøving av en anke, jf. straffeprosessloven § 343 annet ledd nr. 8 jf. § 40.
- (2) I straffesak mot A, født 00.00.1942, avsa Kongsberg tingrett 11. desember 2006 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 00.00.1942 dømmes for overtredelse av strl. § 391 a, første og annet ledd, jfr. § 257, strl. § 227 første straffalternativ, strl. § 326 nr. 2, strl. § 228 første ledd, jfr. § 232 og strl. § 350 annet ledd, det hele sammenholdt med strl. §§ 62 , 63 annet ledd og § 64, til en straff av fengsel i 75 – syttifem – dager. Til fradrag i straffen kommer 2 – to – dager for utholdt varetekt. Straffen er en fellesstraff med Kongsberg tingretts dom av 17. januar 2006, jfr. strl. § 54 nr. 3.
 2. Saksomkostninger ilegges ikke.”
- (3) Domfelte begjærte ny behandling i et skriv til tingretten, som av politiadvokaten ble behandlet som en rettidig anke. I en påtegning til Oslo statsadvokatembeter ble det bemerket at det ikke var angitt hva domfelte anket over, men at anken måtte antas å rette seg mot bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. Gjenpart ble sendt As forsvarer for tingretten. Statsadvokatembetet sendte saken til Borgarting lagmannsrett og påsto prinsipalt anken avvist, subsidiært nektet fremmet. Gjenpart av dette, og av politiadvokatens påtegning, ble sendt A og forsvareren med oppfordring om innen en uke å redegjøre for hva anken rettet seg mot.

- (4) Lagmannsretten, som ikke fikk noen slik redegjørelse, opphevet i kjennelse 25. januar 2007 tingrettens dom. I kjennelsen konstateres at anken ikke tilfredstilte de absolutte kravene til innhold i straffeprosessloven § 314 nr. 1–3. Retten kom imidlertid til at dommen utenom ankegrunnene måtte oppheves fordi domsgrunnene var utilstrekkelige, jf. straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 1, jf. § 342 annet ledd nr. 4, jf. § 343 annet ledd nr. 8. Tingrettens hovedforhandling ble imidlertid stående, jf. straffeprosessloven § 347 første ledd.
- (5) *Påtalemyndigheten* har anket kjennelsen til Høyesterett, og har i korthet anført:
- (6) Det fremgår ikke av kjennelsen hvilke mangler tingrettens domsgrunner har. Selv om de er knappe, fyller de, etter en konkret vurdering for hvert enkelt lovbrudd, vilkårene i straffeprosessloven § 40.
- (7) *Forsvareren* for Høyesterett har gjort gjeldende at lagmannsrettens kjennelse er riktig, og at det ut fra domspremissene ikke er mulig å prøve om tingrettens rettsanvendelse er riktig. Dette gjelder særlig domfellelsen for legemsfornærmelse under særdeles skjerpende omstendigheter, men også for naskeri.
- (8) *Jeg er kommet til at anken* delvis må tas til følge.
- (9) Saken for tingretten gjaldt fem straffbare forhold begått ved to forskjellige anledninger. Tre av overtredelsene, alle begått 20. september 2006, er omfattet av tiltalebeslutning av 20. oktober 2006 og to, som ble begått 17. november 2006, av tilleggstiltalebeslutning av 22. november 2006. Tiltalene gjaldt naskeri, trusler mot en butikkansatt i den forbindelse, forulemping av den polititjenestemann som pågrep ham, legemsfornærmelse under særdeles skjerpende omstendigheter og for i selvforskyldt rus å ha forulempet eller voldt fare for andre.
- (10) Tiltalebeslutningene er gjengitt i sin helhet i dommen. Det heter deretter: ”Etter at tiltalebeslutningen var lest opp, forlot tiltalte rettslokalet idet han da ble gjort kjent med at saken i så fall ville bli pådømt i hans fravær.”
- (11) Det fremgår videre at tiltalte ikke erkjente straffeskyld, og at forsvareren prosederte på frifinnelse. Endelig opplyses at det ble avhørt tre vitner. Av rettsboken fremgår at tiltaltes politiforklaringer ble lest opp.
- (12) Om skyldspørsmålet bemerker retten:
- ”Etter den umiddelbare bevisførsel under hovedforhandlingen finner retten det helt utvilsomt at tiltalte har forholdt seg som beskrevet i gjerningsbeskrivelsen i samtlige tiltaleposter og at de subjektive- og objektive straffbarhetsvilkår finnes bevist. Forholdene rammes av de straffebestemmelser som er nevnt i tiltalebeslutningen og tilleggstiltalebeslutning.”**
- (13) I lagmannsrettens kjennelse heter det at dette ”tilfredsstiller ikke minimumsvilkårene til domsgrunner under skyldspørsmålet i straffeprosessloven § 40 annet ledd. Det foreligger derfor en saksbehandlingsfeil som må føre til opphevelse av dommen”. Kjennelsen presiserer ikke nærmere hvilke innsigelser retten har hatt.

- (14) Aktor og forsvareren for Høyesterett er enige om at straffeprosessloven § 343 annet ledd nr. 8 er avgjørende for om tingrettens dom må oppheves på grunn av mangelfulle domsgrunner. Jeg er enig i det, og viser til at etter denne bestemmelsen skal en ankesdomstol uten videre oppheve en avgjørelse når domsgrunnene hindrer prøving av anken. Det avgjørende er hvordan domsgrunnene sett i sammenheng er å forstå, jf. Rt. 1992 side 517.
- (15) Straffeprosessloven § 40 annet ledd angir kravene til domsgrunner ved domfellelse i meddomsrett. Etter første punktum
- ”...skal, når siktede domfelles, domsgrunnene for skyldspørsmålets vedkommende bestemt og uttømmende angi det saksforhold retten har funnet bevist som grunnlag for dommen, og vise til det straffebud han dømmes etter.”**
- (16) Bestemmelsen bygger på § 375 annet ledd i den tidligere straffeprosesslov. Det fremgår av merknadene til utkastet til den tilsvarende bestemmelsen i lovutkastet – § 41 – i Innstilling om rettergangsmåten i straffesaker side 163, at det ikke var meningen å foreta noen realitetsforandring i bestemmelsene om domsgrunnene i herreds- og byrettssaker.
- (17) I Bjerke/Keiserud: Straffeprosessloven med kommentarer, 3. utgave, heter det på side 157:
- ”Beskrivelsen av faktum kan skje ved en henvisning til fremstillingen i tiltalebeslutningen. Men i så fall må tiltalebeslutningen tas inn i dommen, jf. Rt. 1946 s. 811, 1947 s. 118 og 1993 s. 636, se også Rt. 1993 s. 7, hvor det sies at hvor tiltalen tas inn i dommen, bør det fremgå hva som er sitat, og sitatet bør avsluttes etter siste tiltalepost. Dessuten må retten påse at beskrivelsen av faktum i tiltalebeslutningen tilfredsstiller lovens krav til domsgrunner. Vanligvis gir tiltalebeslutningen bare en beskrivelse av det objektive saksforholdet. Domsgrunnene må i tillegg opplyse om de subjektive vilkår for straff er oppfylt. ...”**
- (18) Det som det her gis anvisning på, er etter min vurdering minstekrav til domsgrunner. Ved utformingen av domsgrunnene i den enkelte straffesak må retten i relasjon til de enkelte tiltaleposter foreta en konkret vurdering av hva som vil være nødvendig å ta med i domsgrunnene i lys av den bevismessige situasjonen.
- (19) Ved beskrivelsen av de *objektive* vilkårene for straffbarhet kan det etter omstendighetene være tilstrekkelig å gjengi tiltalebeslutningen i sin helhet, herunder de straffebestemmelser saken gjelder. Denne fremgangsmåten kan imidlertid bare benyttes når det, etter det som er fremkommet under hovedforhandlingen, ikke er nødvendig å endre eller føye noe til i tiltalebeslutningens beskrivelse av faktum.
- (20) Domsgrunnene må videre angi om de *subjektive* vilkårene for straff er oppfylt. Om det her er tilstrekkelig å vise til at retten har funnet dem oppfylt, må også vurderes i relasjon til hvilket straffebud det er tale om og den bevismessige situasjon. Jeg viser her til Rt. 1982 side 1797.
- (21) Straffesaken mot A gjaldt som nevnt fem forskjellige poster, herunder overtredelse av straffeloven § 391 a første og annet ledd, jf. § 257 (naskeri av en melkesjokolade), straffeloven § 227 første straffalternativ (trusler), straffeloven § 326 nr. 2 (forulemping av offentlig tjenestemann) og straffeloven § 350 annet ledd (forulemping av en annen i selvforskyldt rus). Selv om A generelt bestred straffeskyld, har bevisførselen for

tingretten overbevist retten om at de objektive og subjektive vilkårene for straffeskyld var oppfylt for disse tiltalepostenes vedkommende. Etter min mening var det her tilstrekkelig å vise til gjerningsbeskrivelsen i tiltalebeslutningen for så vidt gjaldt de objektive vilkårene, og unødvendig å utdype hvorfor de subjektive vilkår ble ansett oppfylt. Jeg er på dette punkt ikke enig med lagmannsretten i at domsgrunnene har slike mangler at de hindrer prøving av anken etter straffeprosessloven § 321 for disse postenes vedkommende.

- (22) A ble videre – i samsvar med tilleggstittalen post I – funnet skyldig i overtredelse av straffeloven § 228 første ledd jf. § 232 (legemsfornærmelse under særdeles skjerpene omstendigheter). Gjerningsbeskrivelsen var her:

”Fredag 17. november 2006 kl. 22.00 utenfor Shell Express ved Numedalsveien 94 i Kongsberg slo han uten foranledning B i ansiktet med knyttet hånd.”

- (23) Straffeloven § 228 første ledd gjelder legemsfornærmelse, mens § 232 er en fellesregel om forhøyelse av strafferammen ved legemskrenkelser etter §§ 228–231. Paragraf 232 regner opp en rekke alternativer. I saken her er det alternativet ”andre særdeles skjerpene omstendigheter” som får anvendelse, jf. siste punktum om hvilke momenter det skal legges særlig vekt på, herunder om overtredelsen har skjedd uprovosert. Det fremgår av Ot.prp. nr. 79 (1988–89), side 46 annen spalte – som ligger til grunn for bestemmelsen – at det må foretas ”en totalvurdering av alle sider ved overtredelsen”, jf. også Rt. 1992 side 1311 og Rt. 1993 side 1005.
- (24) Fornærmede B var vitne i tingretten. Under straffutmålingen heter det: ”B – en 17 år gammel gutt – ble for øvrig – uten noen foranledning – tilføyd et hardt knytteneveslag under det ene øyet ...”.
- (25) Det er imidlertid ikke i seg selv tilstrekkelig for anvendelse av alternativet ”særdeles skjerpene omstendigheter” at et av de hensyn som har vekt foreligger. Tingrettens premisser er etter min mening for knappe til at noen samlet vurdering av tiltaltes forhold kan foretas.
- (26) Min konklusjon er etter dette at lagmannsrettens kjennelse må opprettholdes for så vidt gjelder tilleggstittalebeslutningen post I, men at anken for øvrig fører frem. I samsvar med lagmannsrettens kjennelse omfatter opphevelsen bare tingrettens dom på dette punkt, slik at hovedforhandlingen blir stående, jf. straffeprosessloven § 347 første ledd.
- (27) Jeg tilføyer at det under ankeforhandlingen ble reist spørsmål om domsgrunnene oppfyller kravet i straffeprosessloven § 40 femte ledd:

”Domsgrunnene skal i alle saker som har vært behandlet med meddomsrett, angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering”.

- (28) Bestemmelsen ble tilføyd ved endringslov 11. juni 1993 nr. 80. Det fremgår av Ot.prp. nr. 78 (1992–93) side 77, som ligger til grunn for bestemmelsen, at plikten vil variere fra sak til sak. Det heter videre i proposisjonen at selv om redegjørelsen for bevisvurderingen er mangelfull, vil dette sjelden bli ansett som en saksbehandlingsfeil som fører til opphevelse av dommen etter straffeprosessloven § 343 annet ledd nr. 8. Jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på problemstillingen.

- (29) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves for så vidt gjelder opphevelsen av tingrettens domfellelse av A for overtredelse av straffeloven § 391 a første og annet ledd, jf. § 257, straffeloven § 227 første straffalternativ, straffeloven § 326 nr. 2 og straffeloven § 350 annet ledd. For øvrig forkastes anken.

(30)	Dommer Stang Lund:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(31)	Dommer Flock:	Likeså.
(32)	Dommar Utgård:	Det same.
(33)	Dommer Gussgard:	Likeså.

- (34) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves for så vidt gjelder opphevelsen av tingrettens domfellelse av A for overtredelse av straffeloven § 391 a første og annet ledd, jf. § 257, straffeloven § 227 første straffalternativ, straffeloven § 326 nr. 2 og straffeloven § 350 annet ledd. For øvrig forkastes anken.

Riktig utskrift bekreftes: